UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

10 päivänä huhtikuuta 2012*

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Asetus (EY) N:o 810/2009 — Yhteisön viisumisäännöstö — 21 ja 34 artikla — Kansallinen lainsäädäntö — Kolmannen maan kansalaisten laittoman maahantulon järjestäminen jäsenvaltion alueelle — Vilpillisesti saadut viisumit — Ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäneelle määrättävä rangaistus

Asiassa C-83/12 PPU,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on esittänyt 8.2.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.2.2012, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

Minh Khoa Vo,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari) sekä tuomarit U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen 8.2.2012 päivätyn pyynnön, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.2.2012 ja jossa pyydetään ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklan mukaisesti,

ottaen huomioon toisen jaoston 28.2.2012 tekemän päätöksen hyväksyä pyyntö,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.3.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Minh Khoa Vo, edustajanaan Rechtsanwältin K. Beulich,

— Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, asiamiehinään K. Lohse ja P. Knauss,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja N. Graf Vitzthum,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään T. Papadopoulou,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. Wils ja W. Bogensberger,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön viisumisäännöstön laatimisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 810/2009 (viisumisäännöstö) (EUVL L 243, s. 1) 21 ja 34 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa Minh Khoa Vo on tuomittu siitä, että hän on järjestänyt sellaisten kolmannen maan kansalaisten laittoman maahantulon Saksan alueelle, joiden viisumit on saatu vilpillisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Viisumisäännöstö

3 Viisumisäännöstön johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Viisumipolitiikkaa koskevan yhteisen säännöstön laatiminen erityisesti konsolidoimalla ja kehittämällä voimassa olevaa yhteisön säännöstöä (14 päivänä kesäkuuta 1985 tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja yhteisen konsuliohjeiston asiaa koskevat määräykset) on olennainen osa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa tehdyssä Haagin ohjelmassa määriteltyä yhteisen viisumipolitiikan kehittämistä edelleen osana monikerroksista järjestelmää, jonka avulla pyritään helpottamaan laillista matkustamista ja torjumaan laitonta maahanmuuttoa yhdenmukaistamalla kansallista lainsäädäntöä ja paikallisten konsuliedustusten menettelyjä yhä enemmän.”

4 Viisumisäännöstön 1 artiklan 1 kohdan mukaan säännöstöllä vahvistetaan viisumien myöntämistä koskevat menettelyt ja edellytykset, joita sovelletaan silloin, kun jäsenvaltioiden kautta tapahtuvan kauttakulun tai jäsenvaltioiden alueella oleskelun on tarkoitus kestää enintään kolme kuukautta minkä hyvänsä kuuden kuukauden jakson aikana. Kyseisen artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että kolmansien maiden kansalaisilla on oltava viisumi jäsenvaltioiden ulkorajoja ylittäessään.

5 Viisumisäännöstön 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) ’kolmannen maan kansalaisella’ henkilöä, joka ei ole EY:n perustamissopimuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu unionin kansalainen;

2) ’viisumilla’ jäsenvaltion myöntämää lupaa, joka tarvitaan

   a) jäsenvaltioiden alueen kautta tapahtuvaan kauttakulkuun tai jäsenvaltioiden alueella oleskeluun, jonka on tarkoitus kestää enintään kolme kuukautta minkä hyvänsä kuuden kuukauden jakson aikana ensimmäisestä maahantulosta jäsenvaltioiden alueelle;

– –”

6 Viisumisäännöstön 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Yhtenäistä viisumia hakiessaan hakijan on esitettävä

a) matkan tarkoitukseen liittyvät selvitykset;

– –

d) tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida hakijan aikomus poistua jäsenvaltioiden alueelta ennen haettavan viisumin voimassaolon päättymistä.”

7 Viisumisäännöstön 21 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Yhtenäistä viisumia koskevaa hakemusta tutkittaessa on varmistettava, täyttääkö hakija [henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) 15.3.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 562/2006 (EUVL L 105, s. 1)] 5 artiklan 1 kohdan a, c, d ja e alakohdan mukaiset maahantulon edellytykset, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä sen arvioimiseen, aiheutuuko hakijasta laittoman maahanmuuton riski tai vaara jäsenvaltioiden turvallisuudelle ja aikooko hakija poistua jäsenvaltioiden alueelta ennen kuin haettavan viisumin voimassaolo päättyy.

2. Jokaisen hakemuksen osalta on tarkistettava viisumitietojärjestelmän tiedot [viisumitietojärjestelmästä (VIS) ja lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä viisumeja koskevasta jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihdosta 9.7.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 767/2008 (VIS-asetus) (EUVL L 218, s. 60)] 8 artiklan 2 kohdan ja 15 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikkia VIS-asetuksen 15 artiklan mukaisia hakuperusteita käytetään täysimääräisesti, jotta vältytään virheellisiltä hylkäämisiltä ja tunnistamisilta.

3. Tarkastaessaan, täyttääkö hakija maahantulon edellytykset, konsulaatin on tarkistettava seuraavaa:

a) että esitetty matkustusasiakirja ei ole virheellinen, väärä tai väärennetty;

b) hakijan esittämät tiedot suunnitellun oleskelun tarkoituksesta ja olosuhteista; onko hänellä toimeentuloon tarvittavat varat ottaen huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtö- tai asuinmaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varma, tai kykeneekö hän hankkimaan laillisesti tällaiset varat;

c) onko hakija määrätty maahantulokieltoon Schengenin tietojärjestelmässä (SIS);

d) että hakijan ei katsota muodostavan uhkaa minkään jäsenvaltion yleiselle järjestykselle, sisäiselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle Schengenin rajasäännöstön 2 artiklan 19 kohdan mukaisesti eikä kansainvälisille suhteille eikä häntä erityisesti ole jäsenvaltioiden kansallisissa tietokannoissa samoin perustein määrätty maahantulokieltoon;

e) hakijalla on riittävä ja voimassa oleva matkasairausvakuutus, jos sellainen vaaditaan.

4. Konsulaatin on tarvittaessa tarkistettava aikaisempien ja suunniteltujen oleskelujen pituus sen varmistamiseksi, ettei hakija ole ylittänyt jäsenvaltioiden alueella sallitun oleskelun enimmäiskestoa, riippumatta pitkäaikaista oleskelua varten myönnetyn kansallisen viisumin tai toisen jäsenvaltion myöntämän oleskeluluvan nojalla sallitusta mahdollisesta oleskelusta.

5. Toimeentuloon tarvittavat varat arvioidaan suunnitellun oleskelun keston ja tarkoituksen mukaan jäsenvaltioiden Schengenin rajasäännöstön 34 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti asettamien ohjeellisten määrien perusteella soveltamalla asianomaisen jäsenvaltion tai asianomaisten jäsenvaltioiden edullisessa majoituksessa tapahtuvan ylläpidon keskihintoja oleskelupäivien lukumäärällä kerrottuna. Ylläpito- ja/tai majoitussitoumusta koskeva selvitys voi myös olla osoituksena toimeentuloon tarvittavien varojen olemassaolosta.

6. Lentokentän kauttakulkuviisumia koskevaa hakemusta tutkittaessa konsulaatin on erityisesti tarkistettava:

a) että esitetty matkustusasiakirja ei ole virheellinen, väärä tai väärennetty;

b) asianomaisen kolmannen maan kansalaisen lähtö- ja tulopaikat sekä suunnitellun matkareitin ja lentokentän kauttakulun johdonmukaisuus;

c) todisteet jatkomatkasta lopulliseen määränpäähän.

7. Hakemuksen tutkinta perustuu erityisesti esitettyjen asiakirjojen aitouteen ja luotettavuuteen sekä hakijan antamien ilmoitusten totuudenmukaisuuteen ja luotettavuuteen.

8. Konsulaatit voivat hakemusta tutkiessaan perustelluissa tapauksissa kutsua hakijan haastatteluun ja pyytää lisäasiakirjoja.

9. Aiempi viisumin epääminen ei johda automaattisesti uuden hakemuksen epäämiseen. Uutta hakemusta on arvioitava kaikkien käytettävissä olevien tietojen perusteella.”

8 Viisumisäännöstön 34 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Viisumi mitätöidään, jos käy ilmi, että viisumin myöntämistä koskevat edellytykset eivät täyttyneet sen myöntämisajankohtana, erityisesti jos on vakavia perusteita olettaa, että viisumi on saatu vilpillisesti. Viisumin mitätöivät periaatteessa sen myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset. Toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat kumota viisumin, jolloin kumoamisesta on ilmoitettava viisumin myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

2. Viisumi kumotaan, jos käy ilmi, että sen myöntämistä koskevat edellytykset eivät enää täyty. Viisumin kumoavat periaatteessa sen myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset. Toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat kumota viisumin, jolloin kumoamisesta on ilmoitettava viisumin myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

3. Viisumi voidaan kumota viisuminhaltijan pyynnöstä. Viisumin myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille on ilmoitettava kumoamisesta.

4. Kykenemättömyys esittää rajalla yksi tai useampi 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista ei saa kuitenkaan ilman muuta johtaa viisumin mitätöimistä tai kumoamista koskevaan päätökseen.

5. Jos viisumi mitätöidään tai kumotaan, siihen merkitään leima ’MITÄTÖN’ tai ’KUMOTTU’ ja viisumitarran optisesti vaihtuva tekijä, turvatekijänä käytetty piilokuva ja sana ’viisumi’ on tuhottava yliviivaamalla se.

6. Viisumin mitätöinti- tai kumoamispäätös ja sen perusteena olevat syyt on ilmoitettava hakijalle liitteessä VI olevalla vakiolomakkeella.

7. Viisuminhaltijalla, jonka viisumi on mitätöity tai kumottu, on oikeus hakea muutosta, ellei viisumia ole kumottu hänen pyynnöstään 3 kohdan mukaisesti. Muutosta on haettava siltä jäsenvaltiolta, joka teki mitätöintiä tai kumoamista koskevan päätöksen, kyseisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on annettava hakijoille tiedot muutoksenhaun yhteydessä noudatettavasta menettelystä liitteen VI mukaisesti.

8. Tieto viisumin mitätöinnistä tai kumoamisesta tallennetaan viisumitietojärjestelmään VIS-asetuksen 13 artiklan mukaisesti.”

9 Viisumisäännöstön 58 artiklan 5 kohdasta ilmenee, että kyseisen asetuksen 34 artiklan 6 ja 7 kohtaa sovelletaan vasta 5.4.2011 alkaen. Diplomaatti- ja konsuliedustustoille annetun yhteisen konsuliohjeiston (EUVL 2005, C 326, s. 1) V osan 2.4 kohdassa viitattiin päivämäärien 5.4.2010, jolloin viisumisäännöstö tuli voimaan, ja 5.4.2011 välisenä aikana viisumin epäämisen osalta sopimuspuolen kansallisessa lainsäädännössä säädettyihin muutoksenhakukeinoihin.

Puitepäätös 2002/946/YOS

10 Rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamisesta laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten 28.11.2002 annetun neuvoston puitepäätöksen 2002/946/YOS (EYVL L 328, s. 1) 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelystä 28.11.2002 annetun neuvoston direktiivin 2002/90/EY (EYVL L 328, s. 17) 1 ja 2 artiklassa määritellyt teot ovat rangaistavissa tehokkain, oikeasuhteisin ja vakuuttavin rikosoikeudellisin rangaistuksin, jotka voivat johtaa rikoksen johdosta tapahtuvaan luovuttamiseen.

11 Kyseisen puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa mainitun puitepäätöksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin, jos ne on tehty kokonaan tai osittain jäsenvaltion alueella.

12 Saman puitepäätöksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltio saa tietoonsa 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun rikkomuksen, joka rikkoo toisen jäsenvaltion ulkomaalaisten maahantuloa ja maassa oleskelua koskevaa lainsäädäntöä, sen on ilmoitettava tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle.”

Direktiivi 2002/90

13 Direktiivin 2002/90 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on otettava käyttöön asianmukaiset seuraamukset:

a) henkilölle, joka tarkoituksellisesti auttaa henkilöä, joka ei ole jonkin jäsenvaltion kansalainen, saapumaan jäsenvaltion alueelle tai kulkemaan sen alueen kautta kyseisessä jäsenvaltiossa ulkomaalaisten maahantulosta tai kauttakulusta annetun lainsäädännön vastaisesti;

b) henkilölle, joka taloudellisen hyödyn saamiseksi tarkoituksellisesti auttaa henkilöä, joka ei ole jonkin jäsenvaltion kansalainen, oleskelemaan jäsenvaltion alueella kyseisessä jäsenvaltiossa ulkomaalaisten maassa oleskelusta annetun lainsäädännön vastaisesti.”

14 Mainitun direktiivin 3 artiklasta seuraa, että kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuista teoista voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja vakuuttavia seuraamuksia.

Direktiivi 2008/115/EY

15 Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY (EUVL L 348, s. 98) 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan

– –

2) ’laittomalla oleskelulla’ sellaisen kolmannen maan kansalaisen oleskelua jäsenvaltion alueella, joka ei täytä tai ei enää täytä Schengenin rajasäännöstön 5 artiklassa määrättyjä maahantulon edellytyksiä tai muita maahantulon, maassa oleskelun tai asumisen edellytyksiä kyseisessä jäsenvaltiossa;

– –”

Kansallinen säännöstö

16 Ulkomaalaisten oleskelusta, työskentelystä ja kotouttamisesta liittovaltion alueella annetun lain (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, jäljempänä Aufenthaltsgesetz) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ulkomaalaiset tarvitsevat liittovaltion alueelle tuloon ja siellä oleskeluun oleskeluluvan, jollei Euroopan unionin oikeudessa tai asetuksella toisin säädetä taikka jollei oleskeluoikeus perustu Euroopan talousyhteisön ja Turkin välillä 12.9.1963 tehtyyn assosiaatiosopimukseen (BGBl. 1964 II, s. 509; ETY:n ja Turkin välinen assosiaatiosopimus). Oleskelulupa myönnetään

1) viisumina – –”

17 Aufenthaltsgesetzin 95 §:ssä säädetään seuraamuksista seuraavaa:

”(1) Vapausrangaistukseen enintään yhdeksi vuodeksi tai sakkoon on tuomittava henkilö, joka

– –

2. oleskelee liittovaltion alueella ilman 4 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan vaadittua oleskelulupaa, jos

   a) hänellä on täytäntöön pantava velvollisuus poistua maasta,

   b) hänen poistumistaan varten ei ole myönnetty määräaikaa tai kyseinen määräaika on päättynyt ja

   c) hänen maasta poistamisensa täytäntöönpanoa ei ole lykätty,

3. tulee liittovaltion alueelle 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan vastaisesti,

– –

(6) Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa toimiminen uhkailulla, lahjonnalla tai kolluusiolla taikka virheellisiä tai puutteellisia tietoja esittämällä vilpillisesti saadun oleskeluluvan perusteella rinnastetaan toimimiseen ilman vaadittavaa oleskelulupaa.”

18 Aufenthaltsgesetzin 96 §:ssä, jonka otsikko on ”Ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen”, säädetään seuraavaa:

”(1) Vapausrangaistukseen enintään viideksi vuodeksi tai sakkoon on tuomittava henkilö, joka yllyttää toista tai auttaa häntä

1. suorittamaan 95 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 2 momentin 1 kohdan a alakohdassa rangaistavaksi säädetyn teon ja joka

   a) saa siitä hyötyä tai olettaa saavansa tällaista hyötyä tai

   b) toimii jatkuvasti tai useamman ulkomaalaisen hyväksi, taikka

2. suorittamaan 95 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa, 1a momentissa tai 2 momentin 1 kohdan b alakohdassa tai 2 kohdassa rangaistavaksi säädetyn teon ja saa siitä rahallista hyötyä tai olettaa saavansa tällaista hyötyä.

(2) Vapausrangaistukseen vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi on tuomittava henkilö, joka toimii 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa

1. ammattimaisesti

2. sellaisen ryhmän jäsenenä, joka on perustettu tällaisten tekojen jatkettuun tekemiseen

– –

(4) 1 momentin 1 kohdan a alakohtaa ja 2 kohtaa, 2 momentin 1, 2 ja 5 kohtaa ja 3 momenttia sovelletaan niiden säännösten rikkomiseen, jotka koskevat ulkomaalaisten tuloa Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai jonkin Schengen-valtion alueelle tai oleskelua siellä, jos

1. kyseiset säännökset koskevat 95 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tai 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja tekoja ja

2. tekijä tukee ulkomaalaista, joka ei ole minkään Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen toisen sopimusvaltion kansalainen.

– –”

19 Aufenthaltsgesetzin 97 §:n, jonka otsikko on ”Ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen, joka johtaa kuolemaan; ammattimainen ja järjestäytynyt ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen”, 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Vapausrangaistukseen vähintään yhdeksi vuodeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi on tuomittava se, joka 96 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, myös yhdessä 96 §:n 4 momentin kanssa, toimii ammattimaisesti sellaisen ryhmän jäsenenä, joka on perustettu tällaisten tekojen jatkettuun tekemiseen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

20 Vietnamin kansalaista Vota syytettiin Saksassa ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestämisestä. Kyseisen syytteen johdosta Landgericht Berlin tuomitsi hänet neljässä tapauksessa ulkomaalaisten laittoman maahantulon ammattimaisesta ja järjestäytyneestä järjestämisestä neljän vuoden ja kolmen kuukauden yhteiseen vankeusrangaistukseen.

21 Syytetty kuului vietnamilaisiin järjestäytyneisiin ryhmiin, jotka auttoivat Vietnamin kansalaisia tulemaan laittomasti Saksaan.

22 Näistä ryhmistä yhden toimintatapana oli uskotella Unkarin Vietnamin-suurlähetystölle, että Vietnamin kansalaiset kuuluivat 20–30 henkilöstä muodostuviin turistiryhmiin, vaikka tarkoituksena oli tuoda heidät unionin alueelle 11 000–15 000 Yhdysvaltain dollarin (USD) suuruista maksua vastaan. Matkat toteutettiin ensimmäisinä päivinä näennäisesti matkaohjelman mukaisesti, minkä jälkeen asianomaiset henkilöt kuljetettiin ennakkosuunnitelman mukaisesti eri kohdemaihin, useimmiten Saksaan.

23 Eräs toinen ryhmä käytti hyväkseen sitä, että Ruotsin kuningaskunta antoi Vietnamin kansalaisille luvan oleskella Schengen-alueella muutaman kuukauden ajan, jos heillä oli marjanpoimijana työskentelyä varten myönnetyt viisumit. Viisumia haettaessa toimivaltaisten viranomaisten annettiin ymmärtää, että hakijat halusivat työskennellä. Todellisuudessa oli niin, että saatuaan viisumin kyseiset vietnamilaiset siirtyivät heti Ruotsiin saapumisensa jälkeen edelleen Saksaan. Vota syytettiin osallisuudesta kyseisiin tekoihin, koska hän oli saanut vastineena palveluistaan summan, jonka suuruus oli 500–2 000 euroa toimea kohden.

24 Eräät näistä Vietnamin kansalaisista löydettiin Saksan alueelta, kun he pyrkivät sijoittautumaan sinne ja työskentelemään siellä.

25 Landgericht Berlin totesi, että Vo oli syyllistynyt neljään erilliseen Aufenthaltsgesetzin 97 §:n 2 momentissa, luettuna yhdessä saman lain 96 §:n 1 momentin 1 kohdan a ja b alakohdan, 95 §:n 1 momentin 3 kohdan, 96 §:n 1 momentin 2 kohdan sekä 95 §:n 1 ja 2 momentin kanssa, tarkoitettuun ulkomaalaisten laittoman maahantulon ammattimaiseen ja järjestäytyneeseen järjestämiseen.

26 Landgericht Berlinin mukaan rangaistavuuden edellytyksenä on, että laittomasti maahan tuotujen henkilöiden on pitänyt tulla alueelle tai oleskella siellä luvattomasti. Se, että kyseisillä henkilöillä oli muodollisesti viisumi, ei estänyt määräämästä seuraamuksia laittoman maahantulon järjestäneelle henkilölle, koska oleskeluluvan saaminen vilpillisesti väärien tietojen perusteella on rinnastettava toimimiseen ilman vaadittavaa oleskelulupaa.

27 Vo teki Landgericht Berlinin antamasta tuomiosta Revision-valituksen Bundesgerichtshofiin ja vetosi aineelliseen oikeuden rikkomiseen tarkentamatta asiaa sen enempää.

28 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mielestä Aufenthaltsgesetzin 95 §:n 6 momentissa mainitut edellytykset ovat täyttyneet, koska laittomasti maahan tuodut henkilöt valehtelivat tietoisesti Unkarin ja Ruotsin suurlähetystöjen viranhaltijoille ilmoittamalla, että he halusivat tulla Schengen-alueelle matkailua varten tai työskennelläkseen siellä tilapäisesti, vaikka he olivat todellisuudessa suunnitelleet heti lähdöstä lukien jäävänsä Saksaan, minkä johdosta heille ei olisi myönnetty viisumeita, jotka myönnettiin ainoastaan sen vuoksi, että vastuussa olevia viranhaltijoita oli johdettu harhaan.

29 Näissä olosuhteissa Bundesgerichtshof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 810/2009] yhtenäisen viisumin myöntämistä ja mitätöimistä sääntteleviä 21 ja 34 artiklaa tulkittava siten, että niiden vastaista on, että ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen on kansallisen lainsäädännön mukaan rangaistavaa siinä tapauksessa, että laittomasti maahan tuoduilla henkilöillä on viisumi, joka on kuitenkin saatu vilpillisesti erehdyttämällä toisen jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia matkan todellisesta tarkoituksesta?”

Kiireellinen menettely

30 Bundesgerichtshof pyysi ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklan mukaisessa kiireellisessä menettelyssä.

31 Bundesgerichtshof perusteli hakemustaan viittaamalla siihen, että Vo, joka on tuomittu ulkomaalaisten laittoman maahantulon ammattimaisesta ja järjestäytyneestä järjestämisestä neljän vuoden ja kolmen kuukauden vankeusrangaistukseen, on ollut 1.1.2011 lukien keskeytyksettä tutkintavankeudessa ja että jos unionin tuomioistuimen on vastattava ennakkoratkaisukysymykseen myöntävästi, Vota ei voitaisi enää syyttää ja hän olisi vankeudessa näin ollen perusteettomasti.

32 Unionin tuomioistuimen toinen jaosto päätti esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan hyväksyä Bundesgerichtshofin pyynnön käsitellä ennakkoratkaisupyyntö kiireellisessä menettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä sitä, onko viisumisäännöstön 21 ja 34 artiklaa tulkittava siten, että ne estävät kansallisen lainsäädännön mukaisen ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestämisen rangaistavuuden siinä tapauksessa, että laittomasti maahan tuoduilla henkilöillä, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, on viisumi, jonka he ovat saaneet vilpillisesti erehdyttämällä viisumin myöntävän jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia heidän matkansa todellisesta tarkoituksesta, eikä kyseistä viisumia ole ensin mitätöity.

34 Aluksi on korostettava, että se, että jäsenvaltiot toteuttavat viisumisäännöstön perusteella toimenpiteitä, jotka liittyvät ulkorajojen ylittämiseen ja viisumien myöntämistä koskeviin menettelyihin ja edellytyksiin, kuuluu vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen asteittaista luomista SEUT 67 artiklan mukaisesti koskevan tavoitteen piiriin.

35 Viisumisäännöstön tarkoituksena on sen johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan luoda monikerroksinen järjestelmä, jonka avulla pyritään helpottamaan laillista matkustamista ja torjumaan laitonta maahanmuuttoa yhdenmukaistamalla kansallista lainsäädäntöä ja viisumien myöntämistä koskevia menettelyjä paikallisissa konsuliedustoissa yhä enemmän.

36 Kyseisellä säännöstöllä tavoitellun yhdenmukaistamisen kohteena ovat lyhytaikaista oleskelua varten myönnettävät viisumit Schengenin säännöstön mukaisesti.

37 Viisumisäännöstön 21 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kun toimivaltainen lähetystö tutkii yhtenäistä viisumia koskevaa hakemusta, sen on varmistettava, täyttääkö hakija Schengenin rajasäännöstön 5 artiklan 1 kohdan a, c, d ja e alakohdan mukaiset maahantulon edellytykset, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä sen arvioimiseen, aiheutuuko hakijasta laittoman maahanmuuton riski tai vaara jäsenvaltioiden turvallisuudelle ja aikooko hakija poistua jäsenvaltioiden alueelta ennen kuin haettavan viisumin voimassaolo päättyy.

38 Viisumisäännöstön 34 artiklan 1 kohdan mukaan viisumi mitätöidään, jos on vakavia perusteita olettaa, että viisumi on saatu vilpillisesti. Viisumin mitätöivät periaatteessa sen myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, mutta sen voivat mitätöidä myös toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, jolloin mitätöimisestä on ilmoitettava viisumin myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

39 Sillä, että muun kuin viisumin myöntäneen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat päättää viisumien mitätöimisestä, pyritään varautumaan tilanteisiin, joissa matkan alkamisen jälkeen viisumi osoittautuu pätemättömäksi tai tehottomaksi, koska se on saatu vilpillisesti tai koska sen myöntämisen edellytykset eivät ole täyttyneet.

40 Vaikka viisumin myöntäneen jäsenvaltion viranomaisilla on lähtökohtaisesti velvollisuus mitätöidä viisumi, mitätöiminen on kuitenkin vapaaehtoista toisen jäsenvaltion viranomaisille, mistä on osoituksena se, että unionin lainsäätäjä on käyttänyt verbiä ”voivat”.

41 Tämän toteamuksen johdosta on tarkastettava, voidaanko kansallisissa säännöksissä, joiden mukaan ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen on rangaistavaa, ottaa huomioon tunnusmerkistönä laittomasti maahan tuotujen henkilöiden laiton tulo ja oleskelu ilman, että heille myönnetyt viisumit on ensin mitätöity.

42 Viisumisäännöstössä säännellään viisumien myöntämistä, mitätöimistä tai kumoamista koskevia edellytyksiä, mutta siihen ei sisälly sääntöjä, joissa säädettäisiin rangaistuksista siinä tapauksessa, että näitä edellytyksiä ei noudateta. Viisumisäännöstön liitteessä 1 olevassa viisumihakemuslomakkeessa on kuitenkin kenttä, jossa hakijalle ilmoitetaan, että virheelliset ilmoitukset johtavat muun muassa viisumin peruuttamiseen ja että hakija voidaan myös asettaa syytteeseen.

43 Puitepäätöksen 2002/946 1 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa sekä direktiivin 2002/90 1 artiklan 1 kohdassa ja 3 artiklassa kukin jäsenvaltio velvoitetaan lisäksi toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että kyseessä olevat teot ovat rangaistavissa tehokkain, oikeasuhteisin ja vakuuttavin rikosoikeudellisin rangaistuksin, ja ulottaakseen lainkäyttövaltansa tekoihin, jotka on tehty kokonaan tai osittain sen alueella.

44 Edellä olevista kohdista seuraa, että paitsi että unionin oikeus ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio nostaa syytteen sellaista henkilöä vastaan, joka tarkoituksellisesti auttaa henkilöä, joka on kolmannen valtion kansalainen, saapumaan kyseisen jäsenvaltion alueelle sovellettavien säännösten vastaisesti, se myös velvoittaa nimenomaisesti kyseessä olevan jäsenvaltion nostamaan tällaisen syytteen.

45 Jäsenvaltioilla on siten kaksi velvollisuutta. Niistä ensimmäisen mukaan jäsenvaltiot eivät saa toimia siten, että ne rajoittavat viisumin haltijoiden liikkumista, jollei viisumia ole mitätöity asianmukaisesti. Toisen velvollisuuden mukaan niiden on säädettävä tehokkaista, oikeasuhteisista ja vakuuttavista seuraamuksista ja rangaistava tällaisin seuraamuksin henkilöitä, jotka syyllistyvät puitepäätöksessä 2002/946 ja direktiivissä 2002/90 tarkoitettuihin tekoihin ja joihin kuuluu muun muassa ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestänyt henkilö.

46 Näitä velvollisuuksia on noudatettava antamalla unionin oikeuden säännöksille ja määräyksille niiden tehokas vaikutus (ks. vastaavasti asia 106/77, Simmenthal, tuomio 9.3.1978, Kok., s. 629, Kok. Ep. IV, s. 73, 24 kohta ja yhdistetyt asiat C-188/10 ja C-189/10, Melki ja Abdeli, tuomio 22.6.2010, Kok., s. I-5667, 43 kohta). Kansallisten tuomioistuinten on tarvittaessa pyrittävä löytämään yhdenmukaisia käytännön ratkaisuja niiden oikeussääntöjen osalta, joiden soveltaminen saattaa vaarantaa unionin säännöstön tehokkuuden tai johdonmukaisuuden.

47 Koska rikosprosessiin voi luonteensa vuoksi liittyä tutkintaa koskeva salassapitovelvollisuus ja toimien kiireellisyys, vaatimusta siitä, että toimivaltaisten viranomaisten on ensin mitätöitävä viisumit, ei aina ole mahdollista noudattaa.

48 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 810/2009 21 ja 34 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaista ei ole, että kansallisen lainsäädännön mukaan ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen on rangaistavaa siinä tapauksessa, että laittomasti maahan tuoduilla henkilöillä, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, on viisumi, jonka he ovat saaneet vilpillisesti erehdyttämällä viisumin myöntävän jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia heidän matkansa todellisesta tarkoituksesta, eikä kyseistä viisumia ole ensin mitätöity.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisön viisumisäännöstön laatimisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 810/2009 (viisumisäännöstö) 21 ja 34 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaista ei ole, että kansallisen lainsäädännön mukaan ulkomaalaisten laittoman maahantulon järjestäminen on rangaistavaa siinä tapauksessa, että laittomasti maahan tuoduilla henkilöillä, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, on viisumi, jonka he ovat saaneet vilpillisesti erehdyttämällä viisumin myöntävän jäsenvaltion toimivaltaisia viranomaisia heidän matkansa todellisesta tarkoituksesta, eikä kyseistä viisumia ole ensin mitätöity.

Allekirjoitukset